

²¹Gyűlölöm, megvetem ünnepeiteket, ünnepségeiteket ki nem állhatom! ²²Ha égőáldozatot mutattok be nekem, vagy ételáldozatot, nem gyönyörködöm bennük. Rá se tekintek a békeáldozatra, melyet hizlalt állatokból mutattok be! ²³Távozzatok előlem hangos éneklésetekkel, hallani sem akarom lantpengetésteget! ²⁴Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak!

Kedves Testvéreim!

Az elmúlt héten bejárta a világsajtót egy hír. Ezúttal nem járványról, vagy valami katasztrófáról volt szó, hanem egy elég jelentős régészeti feltárásról. Izraelben, a Biblia által is említett Lakis városban egy 3200 éves templomot fedeztek fel. Maga az épület is különleges, a benne talált tárgyak viszont sok eddigi feltételezést igazolnak, ennek a vidéknek – Kánaán földjének – hitvilágáról. Az ószövetség kutatói különösen is örülhetnek, hiszen abból az időből került elő ez a lelet, amelyet a zsidó honfoglalásnak, az Egyiptomból való szabadulás utáni időszaknak tekintenek.

Miért érdekes ez? Azért mert megtudjuk belőle, hogy hová, milyen körülmények, milyen hitvilág közé érkezett meg a zsidó nép a maga abban az időben igencsak különlegesnek számító egy Isten hitével. A templomban több istenszobrot, ezek közt a kánaániak ősi istenségének Baálnak két szobrát is felfedezték.

Amikor a zsidó nép megérkezett Kánaán földjére, és letelepedtek, akkor törekedtek a békés egymás mellett élésre a terület lakosságával. Elég erősnek, szilárdnak érezték a maguk hitét, hogy megtűrjék más népek eltérő gondolkodását. Illetve azt is gondolhatták, hogy a leigázott népek majd szépen áttérnek az ő hitükre, hiszen ez volt a szokás: a hódító nép istene fölötte áll a legyőzöttek istenének. Jól mutatja ezt a megtalált templom lelet anyaga, ahol a Baálszobrok mellett több más néphez tartozó istenszobrot, sőt az egyiptomi istenségekre utaló leleteket is találtak. Egyiptom istene legyőzte kánaán istenét, így Baál isten szobra helyére valamelyik egyiptomi istené került, a baál szobrok nem kikerültek, csak hátrébb kerültek a panteonban.

A zsidó nép tehát nem követeli, hogy az ő istenüket ültessék a fő helyre a kánaáni templomokban. Miért nem? Azért, mert nem szerették volna, ha Isten csak egy lenne a sorban, még ha ő is áll a legelső helyen. Éppen ezért türelmesen várták, hogy majd átveszik az ő hitüket, és csak egy Isten lesz Kánaánban.

Csakhogy ez a fajta tolerancia visszaütött. Nemhogy nem vette át a többi nép az egyistenhitet, hanem inkább fordítva történt, ők vették át a többi nép istenkultuszát, és kezdték el tisztelni Baált.

Mi volt ez a Baál? A mezőgazdaságból élők ma is ki vannak szolgáltatva az időjárás szeszélyeinek, ez fokozottan igaz volt az ókorban. Az ember nem tudja befolyásolni az esőt a napsütést, kialakul a nap és a hold tiszteletet, vagy éppen a földé. Ezeket megszemélyesítik és áldozatot mutatnak be számukra, hátha segítenek. Így éppen mire volt szükség, azt az istenszobrot vették elő, kialakult, hogy amelyik szobor többször előkerült, abból főistenek lettek, a ritkábban használtak pedig a mellékistenségek.

Érthető, hogy Izrael nem akart beleállni ebbe, ugyanakkor viszont a szükség nagy úr – szokták mondani. Képzeljük el, hogy egy mezőgazdasággal foglalkozó egyistenhívő ember elmegy a templomba Jeruzsálembe. Megteszi az előírt dolgokat, bemutatja Istennek az áldozatot, majd hazamegy és azt látja, hogy a gabonáját felfalták a sáskák. Igen ám, de azt is látja, hogy a Baál istennek áldozó szomszédjainak gabonája érintetlen. A következő évben elmegy ugyan a templomba Jeruzsálembe, de biztos ami biztos alapon otthon is bemutat egy áldozatot a Baál szentélyben. Hátha. És láss csodát, a gabonának semmi baja nem lesz. A következő évben ismét ott áll a jeruzsálemi oltárnál, de már alig várja, hogy végezzen és gyorsan a Baálnak is vihessen egy bárányt. Majd évek telnek el. A gyerekeit már úgy tanítja, hogy eleve két áldozatot kell bemutatni, egy formálisat Istennek, és egyet a tényleg segítő Baálnak.

Amikor Ámósz próféta fellép, akkor éppen ez ellen kell szólnia: a bálványimádás és a kiüresedett istentisztelet ellen. ²¹Gyűlölöm, megvetem ünnepeiteket... Ha égőáldozatot mutattok be nekem, vagy ételáldozatot, nem gyönyörködöm bennük...

Formalitás: eljöttünk, mert el kell jönni, hiszen mi zsidók vagyunk, bemutatjuk, hogy békén hagyjon minket az Isten, és hadd csináljuk azt, amit igazán jó nekünk.

Itt ülünk 2500 évvel később és esetleg csóváljuk a fejünket. Na lám ezek a zsidók milyen hálátlanok voltak. Elfordultak Istentől, pedig ő sokszor figyelmeztette őket.

Csakhogy Isten ígéje ma tükröt fordít felénk. Vajon nekünk nem ezt mondja-e Isten? ²¹Gyűlölöm, megvetem ünnepeiteket... Rá se tekintek az áldozatra, melyet bemutatottok... Távozzatok előlem hangos éneklésetekkel!

Ünnep. Szenteld meg az ünnepnapot. Eljövünk a templomba – mi legalább eljövünk a templomba. Itt vagyunk, istentiszteleten vagyunk. Megtiszteljük az Istent a jelenlétünkkel. Tiszteletünket tesszük. Ez a szép magyar kifejezés azt jelenti, hogy itt vagyunk, jelen vagyunk, megjelentünk. Csakhogy, az istentisztelet nem erről szól. Nem mi tiszteljük meg Istent, hanem ő tisztel meg bennünket a jelenlétével. Mi a különbség? Nagyon is sok. Az első esetben elvárásaim vannak Isten felé. Elvárom, hogy miután én megtiszteltem a

jelenlétemmel, most már ő is segítsen. A második esetben nincsenek elvárásaim, hanem egyszerűen szeretnék az Isten jelenlétében lenni. Nem azért mert valamit szeretnék, hanem azért, mert ott érzem otthon magamat.

A zsidó nép életében is voltak ilyen időszakok, amikor ki is mondták *az ÚR házában lakom egész életemben*.

Az Isten jelenlétében élni, nem azt jelenti, hogy elmegyek Istenhez, hanem azt, hogy ő jön el hozzám.

Az oltár előtti igében azt olvastuk, hogy Jézus elindult Jeruzsálem felé, hogy megmentse az embert a saját élete árán.

Isten jön, és nem mi megyünk hozzá. Isten jelenlétét élhetjük át, a vele és az egymással való közösségünkben, az istentiszteleten. Ebben a közösségben élhetjük mindennapjainkat. Nem kell, nem kellene más isteneket tisztelnünk! De mi nem tesszük ezt – mondjuk.

Mi a mi istenünk? Milyenek a mi isteneink? Ma nem kis szobrocskák formájában tiszteljük ezeket, bár van, amelynek van kézzel fogható változata: ilyen a pénz. A tegnapi nap „legfontosabb” híre: a jövő héten rekordösszegű lesz a nyeremény a lottón. Gyerünk, induljunk megvenni a szelvényt, több mint 5 milliárd forint, még a templom felújítására is adnék, akkor még az Istennel is rendezném a dolgokat. Az 5 milliárd lehet, hogy segíteni tud sok mindenen, és akár általa még mi is jobb embernek tűnhetünk. De az 5 milliárd utáni vágy azt is jelenti, hogy nem jó úton járok. Mert Jézus nem azt mondta, hogy keressetek sokat és majd a mennyország is megadatik nektek, hanem azt, hogy keressétek az Isten országát, és a többi ráadásként adatik nektek. Elég nagy különbség. Mi az én istenem? Az, amin a szíven csüng, az, amitől életem megjavulását, megújulását várom.

Korántsem teljes az a lista, amelyet éneskönyvünk hátuljában egy imádságban találunk. A 695. oldalon kezdődő gyónó tükörben a 10 parancsolat alapján vizsgálhatjuk meg magunkat. Az első parancsolattal kapcsolatban a következőket olvassuk: „Istenem! Te lehajolsz hozzám, hogy Istenem légy. Üdvösségemet munkálod, és gondomat viseled: mindent megadsz nekem Krisztusban. Méltán követeled, hogy ne legyen más Istenem.

Megvallom, hogy vétkeztem ellened. Kétkeltem benned és igédben. Istenemmé tettem és bálványoztam magamat, embereket, földi javakat. Bízam saját kegyességemben, megtérésemben és jó cselekedeteimben. Emberektől jobban féltém, mint tőled, embereket jobban szerettem, mint téged. Jobban bízam földi javakban, mint benned, hitetlen, kishitű, babonás voltam. Szerencsésnek vagy szerencsétlennek tartott napokhoz, jelekhez, jóslatokhoz igazodtam. Szellemidézésben vettem részt, és onnan vártam útmutatást. Feleslegesen kerestem a veszélyt, és kísértettelek téged. Nem tettem le irgalmadba terveimet, munkámat és nehézségeimet. Nem voltam vidám és csendes tebenned, elcsüggedtem és kétségbe estem, mintha nem volnál Istenem. Nem segítettem másokat a benned való hitre. Nem féltetek, nem szerettelek, és nem bízam benned mindennél jobban. Uram, könyörülj rajtam!”

A héten elkezdődik a böjt. Szerdától elindulunk egy úton, egy úton Jeruzsálem felé. Jézus Jeruzsálem felé haladt, hogy a kereszten értünk adja oda önmagát. Nekünk is el kell, el kellene jutnunk a kereszting. Induljunk vele, megvizsgálva azt, hogy nem üresedett-e ki a hitünk, hogy nem lettünk-e a megszokások rabjai. Frissítsük fel a vele való kapcsolatunkat, hogy ne tévedjünk el ebben a világban.

A zsidóság azt gondolta, elég erős a hitük, hogy legyőzzék a pogányságot, elbizakodottságuk bukáshoz vezetett. Ne essünk ugyanebbe a hibába. Távolítsuk el a bálványainkat, vizsgáljuk meg magunkat, életünket, környezetünket, és igyekezzünk távol tartani mindazt, ami nem oda való.

A gyerekeink karácsony előtt kidobták azokat a játékaikat, amelyek elromlottak, eltörtek, feleslegessé váltak. Amikor kérdeztük, hogy miért? Azt mondták, hogy legyen hely annak, amit az angyalok hoznak. Kezdjük el mi is szelektálni, és kidobni életünkben mindazt, ami nem oda való. Dobjuk ki az összes kacatot, hogy Isten megérkezhesen hozzánk, és betölthesse életünket. *Áradjon a törvény, mint a víz, és az igazság, mint a bővizű patak* mosson tisztára bennünket Isten igazsága, Jézus golgotai áldozata.